

gedeelten van de) Alpen; ik heb echter nog niet alle literatuur kunnen bemachtigen. Nederland sluit heel goed aan in het nog korte rijtje West-Europese landen en het zou me niet verbazen, als B. limosa ook op de Duitse Wadden-eilanden en in Denemarken zal worden gevonden.

Enige literatuur betreffende Bovista:

- Demoulin, V. (1968). Gastéromycètes de Belgique: Sclerodermatales, Tulostomatales, Lycoperdales. In Bull. Jard. bot. natn. Belg. 38: 1-101.
- Kreisel, H. (1962). Die Lycoperdaceae der Deutschen Demokratischen Republik. Floristische und Taxonomische Revision. In Feddes Repert. 64 : 89-201.
- _____ (1964). Vorläufige Uebersicht der Gattung Bovista Dill. ex Pers. In Feddes Repert. 69: 196-211.
- _____ (1967). Taxonomisch-pflanzengeographische Monographie der Gattung Bovista. In Beih. Nova Hedwigia 25 (niet gezien).
- Perdeck, A.C. (1950). Revision of the Lycoperdaceae of the Netherlands. In Blumea 6: 480-516.

R. A. Maas Geesteranus.

BOOMGAARD-ZWAMMEN

In een vorig nummer van Coolia heb ik een indruk trachten te geven van de mycoflora in kassen. Ditmaal wil ik iets vertellen over mijn speurtochten in boomgaarden. D.w.z. in moderne boomgaarden en dan nog hoofdzakelijk in die boomgaarden waarbij onder de bomen een strook grond onkruidvrij wordt gehouden.

Deze methode wordt steeds meer toegepast. De strook wordt in het vroege voorjaar met een onkruidmiddel behandeld, terwijl er dikwijls een laag compost wordt aangebracht. Omdat er geen onkruid meer voorkomt is de concurrentie om de voedingsstoffen weggeval-
len, terwijl ook de kans op schade door nachtvorst minder is geworden. Zou men de onkruiden mechanisch verwijderen, dan betekent dit een losmaken van de bovenste grondlaag waarbij het wortelstelsel in de bovenlaag wordt beschadigd. Dit gebeurt niet in het geval van chemische bestrijding. Voor de fungi is dit een voordeel. Mycelia kunnen zich over langere tijd ongestoord ontwikkelen. En bij het aanbod van voedingsstoffen uit de compost zien men dan ook vele soorten soms massaal verschijnen.

Omdat het aantal goed verzorgde boomgaarden in de laatste jaren sterk is toegenomen is het voor de mycoloog de moeite waard, voor-

al in het najaar deze boomgaarden goed in de gaten te houden.

Een boomgaard in 's-Graveland op het proefbedrijf van de N.V. Philips-Duphar, die ik geregeld bezoek, heeft in 1967 b.v. een twintig soorten opgeleverd, op 2 Ascomyceten na, allen in nazomer en herfst gevonden.

De Ascomyceten waren Peziza vesiculosa, een bekende, vrij algemene soort en Peziza buxea, veel minder bekend. Deze soort heeft een diameter van hoogstens 2 cm. en is jong okergeel, wordt echter later min of meer rossig bruin.

Tegen October kwam nog een Ascomyceet te voorschijn, n.l. Sclerotinia trifoliorum, die op witte klaver voorkomt.

Van de grote plaat zwammen noem ik in de eerste plaats Lepiota naucina een soort die wel uit de duinstreek bekend is. Dit is een mooie witte soort, waarvan de hoed een diameter van 8-10 cm. kan bereiken. De exemplaren uit de 's Gravelandse boomgaard hadden duidelijk rose lamellen, zodat het bijzonder verrassend was dat de sporefiguur wit bleek te zijn. Ik dacht aanvankelijk met een Psalliota te doen te hebben.

Bepaald verrassend was dat de paarse ridderzwam, Rhodopaxillus nudus, die toch meestal is geassocieerd aan een bosbodem, zich in de compost thuis voelde. Van Rhodopaxillus sordidus kan men zoiets eerder verwachten. Deze kwam dan ook in vele exemplaren voor.

Elk jaar komen er duizenden exemplaren van een moeilijke witte Clitocybe te voorschijn, dikwijls in heksenkringen. Dit was ook het geval met een groenachtige, veel met Agrocybe praecox overeenkomende soort. Dit laatste is een bewijs dat de groei van het mycelium onder deze omstandigheden vrij lang ongestoord kan doorgaan, hetgeen niet het geval is indien de grond wordt bewerkt. De heksenkringen bereikten soms een diameter van 1-2 meter.

De vele kleine bruinsporigen bezorgden de nodige moeilijkheden. Niet alle soorten zijn zo gemakkelijk thuis te brengen als Galerina nana, die in vele stroken voorkwam "als haren op een hond". Deze is direct thuis te brengen als we een blik door het microscoop werpen. Bij dit kleine grut gaat dit dikwijls gepaard met een min of meer moedeloos gebaar, hoogstens een vage hoop, dat dit ding nu eens een bijzonder kenmerk heeft. En Galerina nana biedt dan een bijzonder grote verrassing, gezien de fraaie "Inocybe"-cystiden. Binnen het geslacht Galerina vindt men dit kenmerk (maar nog fraai-er) ook bij Galerina Heimansii. Deze is echter gebonden aan moerassen en alleen maar bekend uit het Naardermeer en Kortenhoef. G. nana kwam op de compost solitair en in bundels tot 10 exemplaren voor. Eerst denkt men aan een kleine Naucoria. De kleur van de hoed is donkerbruin, bij opdrogen geelbruin. Diameter van de hoed van 0,5 tot 2,5 cm, jong halfbolvormig, laten uitspreidend.

Bij vochtig weer is de hoed duidelijk kleverig. Kleur van de lamellen licht geelbruin tot kaneelbruin. De steel, tot 3 cm. lang, is bovenaan wat rossig bruin; onderaan wit vezelig, min of meer glanzend. Tesamen met 2-sporige basidiën, wrattige sporen en de merkwaaardige cystiden biedt deze soort een aantal kenmerken dat snel tot de naam leidt.

Een bijzonder fraaie en sierlijke soort is ook Pholiotina blattaria met een sierlijk gestreept ringetje. De hoed van deze soort had soms een diameter van 4 cm. Deze soort heb ik in verscheidene boomgaarden aangetroffen en meestal bij honderden. Een kleinere verwant, Pholiotine togularis slechts een enkele maal. Beide soorten worden ook in kassen gevonden.

Van de Conocybe's die ik tot nu toe heb kunnen determineren noem ik C. tenera, spicula, semiglobata, fragilis en lactea. Conocybe fragilis is een heel mooie soort. Als men deze voor het eerst ziet denkt men met een Mycena te maken te hebben, gezien de prachtige wijnrode kleur en vorm van de jonge exemplaren. Bij ouder worden, vooral bij vochtig weer, wordt de kleur bruiner. De rode kleur verdwijnt ook bij drogen maar is bij opweken toch nog flauwtjes te herkennen. Conocybe lactea verschijnt elk jaar, prachtig wit, maar met een uitspreidende hoed; dit in tegenstelling met de gewone vorm waarbij de hoed min of meer gesloten blijft. Als "doigt de gant", de vinger van een handschoen, zegt de Flore. Een prachtige, goudgele soort, niet C. aurea, wacht nog op een nadere bepaling, evenals een heel typische verschijning met een fraaie korrelige hoed, die helaas geen sporen vormde, zodat er geen volledige beschrijving van gemaakt kan worden.

Wekenlang kwamen plaatselijk duizenden exemplaren van Cyathus olla te voorschijn. Soms meer dan 100 exemplaren per vierkante decimeter.

Tot eind oktober waren verscheidene soorten te vinden. De laatste die verscheen was Clavaria juncea. Opvallend was dat deze ook voorkwam in een stukje land dat hoogstens 2 maanden tevoren was omgespit. Deze soort kan zich blijkbaar heel snel ontwikkelen.

Begin november was het afgelopen met de meeste Conocybe's. Toen stonden er nog slechts Rhodopaxillus nudus, Marasmius graminum, een Agaricus soort, Lepiota naucina, Clavaria juncea, een Hebeloma sp., een Naucoria sp en Sclerotinia trifoliorum.

Marasmius graminum was vooral aan te treffen in het gras tussen de fruitboomrijen. Daar deze boomgaard, ook in de warme, droge zomer van 1967, hier en daar voortdurend werd beregend, waren de omstandigheden voor deze soort blijkbaar gunstig, want overall waren de mooie oranje hoedjes tussen het gras zichtbaar.

Ik hoop dat voorgaande opsomming er toe moge leiden dat er meer aandacht wordt besteed aan dit "cultuurmilieu". J. Daams.